

SLOVENSKA MLADINA NA KOROŠKEM

Ta članek je napisal statističar na Mladinski progi tov. Rado Janežič, da jugoslovansko mladino in mladino ostalih narodov seznaniti z delom in borbo naših mladincev.

Skozi desetletja in stoletja je bil slovenski narod na Koroškem zatiran in germaniziran. Kratili so mu najosnovnejše narodnostne pravice.

Koroški Slovenci pa se niso pustili potlačiti. Ker jim avstrijski gospodarji niso nudili priložnosti za učenje materinega jezika, so se Slovenci na Koroškem sami učili lepega slovenskega jezika. Udeleževali so se na kulturnem področju, igrali slovenske igre, peli slovenske pesmi in čitali slovenske knjige. Skozi vsa leta so se zavedali, da so del slovenskega naroda v veliki slovenski družini.

V letih 1919—1920 so se koroški Slovenci aktivno, z orožjem v roki borili za priključitev k Jugoslaviji. Mnogo jih je dalo življenje za ta veliki cilj, najboljši sinovi naroda so položili to veliko žrtev na oltar domovine. S strani zapadnih sil je bil koroškim Slovincem vsiljen krivičen plebiscit. S potvorbami so Avstrijci dosegli, da je Slovenska Koroška ostala pri Avstriji. Od plebiscita pa do nacistične dobe se je izvajala načrtna germanizacija in raznarodovanje nad koroškimi Slovenci.

Pravo nasilje nad Slovenci pa se je pričelo, ko je bila Avstrija priključena k nemškemu rajhu. Na stotine zavednih Slovencev so odvedli v taborišča smrti, v izseljenišvo in ječe. Slovensko Koroško so skušali spremeniti v nemško pokrajino. Prepovedali so govoriti slovenski jezik, uničili so vse slovenske knjige, najdragocenejše imetje koroških Slovencev, in izropali kulturne domove.

Z nasiljem pa je rasel tudi odpor slovenskega ljudstva proti nemškemu zatiranju. Prvi koroški možje in fantje so zgrabili za puške in šli v gozdove, v boj za svobodo. Vedno več jih je bilo, ki so se uprli nacizmu in se borili s puško v roki proti SS-ovcem in nemški vojski. Na terenu so se začeli organizirati prvi odbori Osvobodilne fronte, ki so pod najtežjimi pogoji podpirali partizanske boje v gozdovih.

Pod takimi pogoji je nastala tudi mladinska organizacija — Zveza mladine za Slovensko Koroško. Posebno mladinska organizacija je v narodno-osvobodilni borbi slovenskega naroda mnogo doprinesla. Veliko število mladincev in mladink je šlo v vrste partizanov, drugi pa so na terenu delali za osvoboditev naroda. Nemški pouk na šolah je bil slovenski mladini zoprni. Mladina je sama organizirala tečaje za slovenščino in tako vzgajala mlajše tovaršice.

1. november — Svetovni mladinski dan

Svetovna zveza demokratične mladine je proslavila 9. novembra drugo obletnico svoje ustanovitve. To je velik praznik organizacije, ki združuje 48 milijonov mladincev vseh dežel, vseh ras in narodnosti v borbi proti imperializmu in fašizmu, za svobodo mladine kolonialnih narodov ter vseh zatiranih, za pridobitev splošnih osnovnih pravic vsej mladini.

Tudi zveza mladine za Slov. Koroško je član Svetovne federacije demokratične mladine in je zato ta praznik tudi praznik naše mladine. Odločila se je za še odličnejšo borbo za demokracijo, mir in napredek.

riše. Zvesti, da so slovenska mladina, da so del slovenskega naroda in del vseh slovenskih narodov, je rasla med njimi. Odločno so se borili za pravice svojega naroda, za združitev z ostalim slovenskim narodom. Skupno so se borili z jugoslovanskimi in vsemi naprednimi narodi proti najhujšemu sovražniku svobodnih narodov, proti fašizmu. Jasno so pokazali voljo koroškega ljudstva po priključitvi k domovini, Jugoslaviji. Po vsej Slovenski Koroški so razmetane kosti padlih tovarišev-partizanov, ki vsemu svetu dokazujejo voljo koroških Slo-

prej se bori, tesno povezano z avstrijskimi antifašisti. Tudi mladina ne kloni; nadaljuje svojo borbo z vso napredno mladino sveta za pravice mladine, za osvoboditev zaslužjenih narodov. Koroška mladina, ki je povezana v Zvezi mladine za Slovensko Koroško, si je s svojo odločno borbo priborila članstvo v Svetovni federaciji demokratične mladine. Ves demokratični svet jo priznava, ves svet jo upošteva kot enakopravno mladino. Samo na Koroškem se najdejo ljudje, ki je še do danes niso priznali. Še danes je Zveza mladine za Sloven-

kjer je tudi sodelovala s kulturnimi predstavniki. Pomagala je tudi pri obnovi porušenega mesta Lidice; tam je postala naša delegacija najboljša skupina med delovnimi brigadami. Že lani se je pripravila koroška mladina na mladinsko progo Brčko—Banoviči, da bi tam kovala bratstvo in edinstvo z vso mladino, ki je delala na progi. Naši mladinci pa ni bilo omogočeno potovanje v Jugoslavijo. Avstrijske in zasedbene oblasti so ji prepovedale odhod. Letos se gradi proga Šamac—Sarajevo. Koroška mladina se je spet prijavila in po daljšem času dobila dovoljenje za odhod. Odpovala je I. koroška delovna brigada »Franca Tavčmana — Lenarta«. Pri delu na progi je brigada dokazala, da je prava slovenska mladina. Razkrinkala je laži avstrijske in v prvi vrsti koroške reakcije, ki trdi, da na Koroškem ni več pravih Slovencev in da samo še nekaj starih šovinistov stremi po priključitvi v Jugoslavijo. Dokazala je, da je bila mladina tudi kljub vsemu terorju in germanizaciji vzgojena v pravo slovensko mlado generacijo, ki se bori proti vsakemu zapostavljanju in zatiranju za boljše bodočnost slovenskega naroda na Koroškem. Brigada je postala trikrat udarna in je dobila od Glavnega štaba delovnih brigad na mladinski progi Šamac—Sarajevo najvišje priznanje za svoje delo. — Takoj po odhodu I. brigade se je organizirala še druga brigada. Z velikim navdušenjem so se prijavljali mladinci in mladinke, vsi so hoteli v državo, kjer vlada prava svoboda in demokracija, kjer z velikim poletom obnavljajo porušeno domovino in uresničujejo prvi petletni načrt, ki bo ogromno pripomogel k izgradnji države, ki bo velik udarec domači in tuji reakciji.

Tudi naša brigada ni hotela zaostati za prvo. Po prvem desetdnevem načrtu je bila proglašena za udarno. Ponosni smo na to priznanje in še z večjim veseljem in navdušenjem bomo nadaljevali delo, pomagali dovršiti velikansko delo jugoslovanske mladine. Pomagali bomo izgotoviti mladinsko progo Šamac—Sarajevo, ki pa za nas ne pelje samo od Šamca do Sarajeva, temveč preko krivične meje tja do naše Gospe svete.

Delali in obnavljali bomo novo Jugoslavijo, ki je tudi naša domovina. Delo na progi naj bo spet korak bliže k svobodi, bliže k času, ko bo tudi za slovenski narod na Koroškem zasijalo sonce svobode, ko se bo Slovenska Koroška združila z matično državo, novo, napredno in demokratično Titovo Jugoslavijo!

Zastava, podarjena I. brigadi, ki je bila odvzeta v Podrožici

vencev po združitvi z brati onstran meja.

Po končani vojni nihče ni mislil, da se bo slovenskemu narodu na Koroškem, ki je za svojo osvoboditev doprinesel toliko žrtev, storila nova krivica. Jugoslovanski narodi so si priborili svojo lastno svobodno državo, novo Titovo Jugoslavijo. Koroški Slovenci pa še danes ne uživajo nobene svobode, nimajo nobenih pravic, nasprotno, germanizacija in teror se nadaljujeta kakor v nacistični dobi. Veliko število mladincev in mladink je bilo obsojenih samo zaradi nošenja slovenske zastave, pod katero so se v času vojne skupno z zaveznički borili proti fašističnim zatiralcem. Danes pa jih isti zaveznički obsojajo zaradi postavljanja slovenskih napisov in kazipotov na slovenski zemlji. V šolah poučujejo še mnogi fašisti in vojni zločinci, ki so se zbal pravične sodbe naroda in pribežali v Avstrijo, ki je postala pravo »pribežališče grešnikov«. Vsi ti »učitelji« blatijo novo demokratično urejeno državo FLRJ, kjer so delali svoje zločine nad lastnim narodom. Mladina dobro ve, da je ti »učitelji« nočejo seznaniti z veličino narodno osvobodilne borbe in pridobitvami svobodnega ljudstva v FLRJ in zato sama organizira tečaje, kjer dopolnjuje, kar ji šola ne nudi, kjer pa poučuje tudi svoje mlajše tovaršice pionirje.

Ves ta teror nad koroškimi Slovenci pa ne more zadržati slovenskega ljudstva od njegove borbe za osvoboditev. Še na-

slo Koroško ilegalna organizacija. Njene članice zapirajo in jih terorizirajo brez vsakega vzroka.

Mladina pa se zaveda svojih dolžnosti in nalog. Navezuje stike z vso napredno mladino. Kot članica Svetovne federacije demokratične mladine je sprejela Zveza mladine za Slovensko Koroško tudi povabilo na Svetovni mladinski festival v Pragi. Delegacija slovenske koroške mladine se je udeležila festivala,

Mladinska proga Šamac - Sarajevo v številkah

Poročilo glavnega štaba in uprave gradilišča mladinske proge Šamac-Sarajevo

Upravi gradilišča in glavni štab mladinskih delovnih brigad sta pred izročitvijo mladinske proge Šamac—Sarajevo v promet izdala poročilo o številu mladinskih delovnih brigad in graditeljev mladinske proge.

Ves čas med delom je sodelovalo pri graditvi mladinske proge Šamac—Sarajevo skupaj 887 mladinskih delovnih brigad z 211.371 graditelji. Mladincev je bilo 167.037, mladink pa 44.334.

V prvi izmeni je delalo na mladinski progi 234 mladinskih delovnih brigad s 60.739 člani. V drugi izmeni je bilo zaposlenih 352 brigad z 82.675 člani. V tretji izmeni je delala 301 mladinska delovna brigada s 67.957 člani.

Izmed skupnega števila mladine v treh izmenah je bilo 98.586 Srbov, 53.203 Hrvati, 14.962 Slovencev, 10.203 Makedonci, 6.274 Črnogorcev, 15.825 muslimanov, 3.879 Šiptarjev, 1.289 Vlahov, 275 Čehov, 338 Slovakov, 660 Italijanov, 2.510 Madžarov, 1.056 Bolgarov in 2.391 drugih.

Po socialni strukturi je bilo 55.182 delavcev, 112.227 kmetov, 34.613 dijakov in 8.669 intelektualcev.

Izmed skupnega števila brigad mladine jih je delalo iz Srbije 320 z 78.431 mladinci in mladinkami; iz Hrvatske 209 brigad z 51.475 graditelji; iz Slovenije 62 brigad s 14.254, iz Bosne in Hercegovine 206 brigad s 45.942, iz Makedo-

nije 49 brigad z 11.070, iz Črne gore 15 brigad s 3.426 graditelji. Dalje 5 zveznih brigad z 817 člani in 7 brigad z 2155 demobiliziranimi borci.

Sedaj je zaposlenih pri zaključnih delih od Šamca do Sarajeva 49.000 mladincev in mladink druge in tretje skupine tretje izmene in brigade prve skupine tretje izmene, ki so se obvezale, da bodo ostale na progi, dokler ne bodo končana vsa dela in izročena proga v promet.

NA MLADINSKI PROGI POLAGAJO ZADNJE METRE TIRA

Te dni je bilo končano polaganje tračnic na četrti sekciji. Tračnice je torej treba položiti samo še na treh sekcijah. Do 3. t. m. je bilo še nepoloženega 1400 metrov tira pri deveti sekciji, osmi sekciji 2252 m in šesti le tir čez most pri Nemili. Na vsej progi je bilo nepoloženega le še 3750 metrov tira.

VELIKI MOSTOVI NA MLADINSKI PROGI GOTOVI

Pred dnevi so dogotovili zadnji most čez reko Bosno pri Vracu na 36. odseku sedme sekcije. Dolg je 155 m. Železna mostovna konstrukcija sloni na štirih opornikih.

Ta most so začeli graditi v začetku julija. Da so mogli postaviti kesone za kopanje temeljev za dva opornika v strugi, so naredili sredi reke dva umetna otoka. Posebno težavno je bilo kopanje temeljev za en opornik.

Že 29. avgusta sta 2. subotška in 18. beograjska študentska trikrat udarna brigada končali vsa betonska dela. V opornike so zabetonirali 1800 kub. metrov betona. Pred dnevi so končali dela pri železni konstrukciji ter jo položili na opornike. S tem je bilo omogočeno polaganje tračnic.

29. obletnica Komsomola

29. oktobra je praznovala sovjetska mladina 29. obletnico ustanovitve Vse-zvezne leninske komunistične zveze mladine — Komsomola.

Ko se je ljudstvo v carski Rusiji začelo pod vodstvom Komunistične partije pripravljati na Veliko oktobrsko revolucijo, so se v marcu in aprilu 1917. leta po velikih tovarnah Leningrada, nato pa po vsej ostali Rusiji začele ustanavljati tudi prve zveze delavske mladine. Mladina je v teh pripravah pokazala, da je zanesljiva pomočnica naprednih sil. Lenin je visoko cenil mladino in veroval v njeno popolno vdanost velikim idejam napredka in svobode. Delavsko-kmečka mladina je izpolnila vse Leninovo zaupanje. Z enakim navdušenjem kot stari, prekaljeni borci so v oktobrskih bojih tudi oboroženi oddelki mladine uničevali sovražnika.

V borbi so hitro rasle mladinske organizacije. Za to je CK Partije od 29. oktobra do 4. novembra 1918 sklical v Moskvi prvi kongres zvez delavske in kmečke mladine, ki je položil temelje sedanji vsezvezni organizaciji — Komso-

mola. Prvi kongres Komsomola je za svojega častnega predsednika izbral Lenina in mu v imenu vse delavske-kmečke mladine obljubil, da bo vse svoje moči posvetil sovjetski oblasti. Pod zastavo Lenina je Komsomol to svojo obljubo častno izpolnjeval v najtežjih dneh državljanske vojne, v dobi graditve in utrjevanja sovjetske oblasti in v veliki domovinski vojni, ki so v njej komsomolci prispevali velikanski delež za osvoboditev sovjetske domovine in drugih okupiranih narodov.

Delovno ljudstvo vsega sveta danes z zaupanjem upira svoj pogled v močno Sovjetsko zvezo, zaščitnico malih narodov in braniteljico vseh zaslužjenih. Sovjetska zveza kaže človeštvu pot v srčno bodočnost, bodočnost Sovjetske zveze pa ustvarjajo ljudje, vzgojeni v Komsomolu. Komsomolci so danes vzor napredni mladini vsega sveta. Tudi naši napredni mladini so zgled, kako se je treba boriti, graditi in ustvarjati novo, svobodnejšo, boljše in srečnejšo življenje.

Živela bratska sovjetska mladina!

Napredna avstrijska mladina solidarna z našo mladino

Kakor vsa napredna mladina sveta, je tudi napredna avstrijska mladina ogorčena nad ravnanjem britanskih vojakov v Podrožici in nad obsodbo naših mladincev zaradi nošenja slovenske zastave. S svojega zasedanja zveznega vodstva na Dunaju dne 28. 10. 1947 je zaradi tega poslala protest Medzavezniškemu svetu in bratske pozdrave našim zaprtim tovarišem. V svojem protestu Medzavezniškemu svetu pravi:

»Danes, na zasedanju zveznega vodstva na Dunaju navzoči funkcionarji »Svobodne avstrijske mladine« (FOEJ) najodločneje protestiramo proti aretaciji in obsodbi funkcionarjev Zveze mladine

za Slovensko Koroško, tovarišev Karla Pörtscha, Erika Pečnika in Matevža Krasnika, ki jih je obsodilo britansko vojaško sodišče.

Hkrati obsojajo ravnanje angleških vojaških oblasti v Podrožici ob povratku slovenske koroške mladinske brigade z gradnje Mladinske proge v Jugoslaviji, kjer si je zaradi svojega zgledega udarnega dela priborila spoštovanje in ljubezen demokratične mladine vsega sveta. Taki napadi proti najboljšim demokratičnim silam v Avstriji nikakor ne pospešujejo tega, da bi se Avstrija hitreje razvila v resnično demokracijo, kar si je britanska zasedbena sila skupno z

ostalimi zavezniki v Avstriji postavila za cilj.

Zvezno vodstvo naproša zato Medzavezniški svet, da izposluje takojšnjo izpustitev imenovanih koroških Slovencev, ki za njih obsodbo po avstrijskem zakonu absolutno ni nobenega vzroka.

V svojem pismu zaprtim tovarišem pa pišejo:

»Dragi tovariši! Z našega zasedanja zveznega vodstva Vam pošiljamo najtoplejšje bratske pozdrave. Slišali smo o Vašem vzornem udarnem delu pri gradnji Mladinske proge v Jugoslaviji in z največjim ogorčenjem tudi zvedeli, kako so Vas pri Vašem prihodu v Avstrijo v Podrožici sprejeli zastopniki angleške zasedbene sile. Vsa naša organizacija in z njo vse napredne sile v Avstriji so z Vami solidarne in Vam zagotavljamo, da bomo nadaljevali borbo proti vsakršnemu kolonialnemu zaslužjevanju Avstrije še s pomnoženo silo.

Ni slučajno, da se angleško-amerikanska reakcija postavlja ravno proti najboljšim silam avstrijske mladine, ker upa, da bo na ta način razbila našo organizacijo, da bi potem mladino zopet laže izrabljala v svoje temne imperialistične namene.

Vendar zagotavljamo tem gospodom, da bomo zaradi tega postali le še močnejši in odločnejši. Naš odgovor je: Še silnejša borba proti vsakemu poskusu, da bi napravili iz Avstrije kolonijo za-

padnega kapitala! Še tesnejše prijateljstvo, še boljše sodelovanje med Vami in nami! Še ožja strnitev vseh naprednih sil Avstrije!

Bodite prepričani, da bomo zastavili vse svoje sile za Vašo izpustitev.

Naj živi prijateljstvo Zveze mladine za Slovensko Koroško s Svobodno avstrijsko mladino!

Pismo je podpisalo okoli 30 mladincev-funkcionarjev zveznega vodstva Svobodne avstrijske mladine.

Podobne resolucije so poslale tudi različne krajevne organizacije Svobodne avstrijske mladine. Mladi avstrijski prijatelji iz Št. Vida pravijo na primer v svoji resoluciji britanski civilni upravi, Medzavezniškemu svetu, predsedstvu avstrijske vlade, deželnemu vodstvu FOEJ in POOF-u med drugim:

»Protestiramo pa tudi najodločneje proti pred kratkim izrečeni obsodbi v Beljaku nad tremi mladimi koroškimi Slovenci, ki so nosili slovensko zastavo, ki so jo prejeli na Mladinski progi v Jugoslaviji za vzorne delovne uspehe. Ti soči mladi partizani so se pod to zastavo borili proti fašizmu in danes obsojajo mladince, ker nosijo to zastavo.

Zahtevamo ukinitve vojaškega sodstva, da ne bo moglo priti več do takšnih sramotnih obsodb! Zahtevamo odstranitev vseh DP-jevcev, ki še živijo v Avstriji! Nočemo postati kolonialno ljudstvo s tujim sodstvom!«

Na progi ob tabornem ognju...

Vsak večer zagorijo taborni ognji po vsej dolini reke Bosne, kjer žive in gradijo brigadirji največje delo svobodne jugoslovanske mladine. Zdi se, kakor da se je zbrala okrog gorečih grmad velika vojska, polna poleta in neomajne volje za doseg novih zmag. Vesele in junaške pesmi odmevajo z bosanskih hribov.

Med to vojsko je tudi mladina Slovenske Koroške. Danes se je zbrala okrog tabornega ognja prvič tudi druga koroška delovna brigada Matije Verdника — Tomaža skupno z Vojvodinsko brigado, s katero medsebojno tekmujeta v delu in graditvi veličastni spomenik bratstva in svobode mladine jugoslovanskih narodov. Vsem žarijo oči od navdušenja in veselega pričakovanja ob tem prvem doživetju. Obiskal nas je član glavnega štaba mladinskih delovnih brigad na mladinski progi Šamac—Sarajevo, komandant odseka za inozemske brigade. Z navdušenim »Hura« je sprejela naša brigada pozdrave glavnega štaba in vseh mladinskih brigad. Član glavnega štaba je izrazil zaupanje v nas in v naše delo ter poudaril, da je glavni štab prepričan, da bo tudi II. koroška brigada tako častno zastopala Slovensko Koroško, kakor jo je I. koroška delovna brigada, ki si je priborila častni naslov »trikrat udarna«. Vsi brigadirji so soglasno obljubili, da bodo hodili po poti za prvo koroško brigado, ki je tako častno zastopala mladino Slovenske Koroške. Komandant naše brigade tov. Danilo se je v imenu brigade zahvalil za pozdrave in med drugim dejal:

Ves teror, ki ga izvajajo nad koroškimi Slovenci avstrijski in mednarodni imperialisti že desetletja, ni mogel zatreti njihove narodne zavesti. Nasprotno, kot še nikoli v zgodovini so se koroški Slovenci v zadnji vojni postavili v bran zoper nasilje in junaško branili svojo svobodo. V tej borbi se je posebno izkazala mladina, ki tudi še danes, ko Slovenska Koroška še ni osvobodjena, z neomajno voljo nadaljuje svojo borbo za doseg demokratičnih pravic in popolno svobodo svojega naroda. Zaveda se, da je del mladine svobodne Jugoslavije in zato noče zaostajati pri izgradnji porušene skupne domovine, kakor ni zaostajala v borbi za njeno osvoboditev. Prišli smo na mladinsko progo, da se učimo in usposobimo za odločne bore. Spoznati hočemo bratsko mladino jugoslovanskih narodov in mladino drugih držav, ki je prišla, da skuje med seboj nezrušljivo vez bratstva. Demokratična mladina vsega sveta se bori z nanti vred za iste ideale in bo zgradila v duhu, ki nas združuje tukaj na mladinski progi, novi, pravični svet. Prva koroška brigada je pokazala, da je prava slovenska mladina in priborila priznanje svojemu fizičnemu, političnemu in kulturnemu delu. Tudi

mi, druga koroška delovna brigada, bomo zastavili vse sile za doseg čim bolj-ših uspehov in častne zastave.

Navdušeni klici »Živela Slovenska Koroška«, »Živela koroška mladina« itd. so se razlegali okrog tabornega ognja. Iz vseh ust je donela beseda »Koroška«. Vsi navzoči mladinci, ne glede na narodnost, so jo razumeli in vsem je bila jasna borba za njeno osvoboditev.

Spregovoril je tudi eden izmed avstrijskih tovarišev, ki so v naši brigadi; naglasil je povezanost med avstrijskimi in slovenskimi antifašisti. Demokratična mladina vseh narodov se bori za isti cilj, za zgraditev novega, pravičnega in demokratičnega sveta.

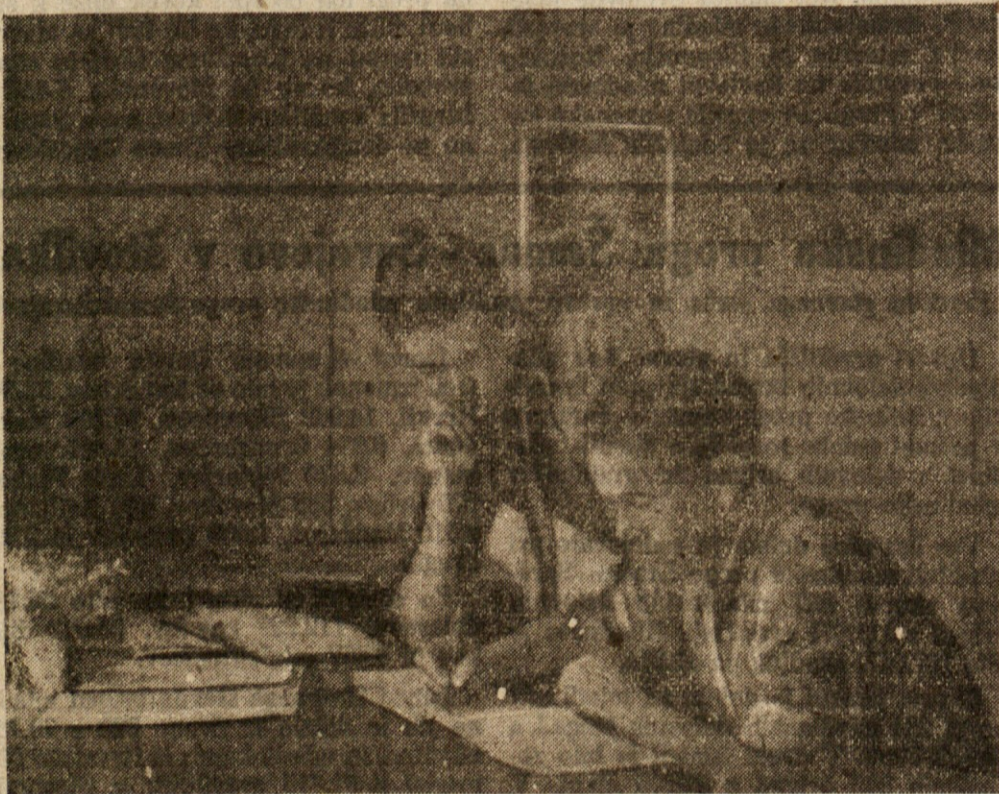
Po govori se je pričel ob tabornem ognju kulturni spored. Nastopili sta naša in Vojvodinska brigada. V dolino so odmevale koroške in srbske narodne ter partizanske pesmi. Naša brigada je z recitacijami pokazala lepoto slovenske besede, za katero se mora Slovenska Koroška trdo boriti. Pravo doživetje za nas koroško mladino pa je bilo narodno kolo vojvodinskih tovarišev, ki so ga mnogi od nas prvič spoznali.

Ta večer je bil za nas prvo doživetje bratske skupnosti mladine, ki smo jo manifestirali tudi z geslom mladinskih brigad na progi »bratstvo — edinstvo«. V tem bratstvu in enotnosti gradimo mladinsko progo, ponos vse jugoslovanske mladine in gradimo sebe v odločne in sposobne bore za svobodo in enakopravnost našega naroda. Kakor smo le skupno z vsemi jugoslovanskimi narodi pod vodstvom našega maršala Tita lahko izvojevali zmago nad fašističnimi okupatorji, tako bomo le v skupni povezanosti z vso bratsko jugoslovansko mladino in demokratično mladino vsega sveta šli v boj za pravice zaslužjenih narodov za svobodo Slovenske Koroške in za združitev vseh Slovencev v skupni domovini — Titovi Jugoslaviji. Rado

PROTEST JUGOSLOVANSKE MLADINE ZARADI PREGANJANJA KOROŠKIH MLADINCEV

Beograd, 25. oktobra. V zvezi z brutalnim napadom angleških okupacijskih in avstrijskih oblasti na I. koroško mladinsko brigado, ki se je vrnila z gradnje proge Šamac—Sarajevo, sta centralni svet Ljudske mladine Jugoslavije in glavni štab mladinskih delovnih brigad poslala protestno pismo zavezniškemu kontrolnemu svetu za Avstrijo.

Centralni svet je poslal o tem sporu čilo tudi Svetovni federaciji demokratične mladine in mladinskim organizacijam v inozemstvu, ki so posle svoje brigade na mladinsko progo, svobodni mladini Avstrije in Koordinacijskemu komiteju britanske mladine.

Komandant Tevž Krasnik in sekretar Karl Pörtsch, ki sta bila obsojena zaradi nošenja slovenske zastave.

ZAKAJ IN KAKO ODPADA JESENI LISTJE Z DREVES?

Pri divjem kostanju najlepše lahko opazuješ odpadanje listja. Poberi na tleh list in si oglej koren peclja, s katerim se je list držal veje. Opaziš boš nekaj plutastih vrstkov. Če si ogledaš vejo, s katere je odpadel list, boš pod popkom opazil liso v obliki podkve, na kateri se je list držal. Opazuj tudi na drugem drevju, kako listje odpada (jesen, leska, bukev, lipa, robinija, topol, breza). Poglej, ali odpadajo pri robiniji pernat li- sti obenem s peclji, ali posebej.

Deni v skledo vode nekaj kosov ledu, vanjo pa postavi lončnico (fuksijo, pelargonijo, begonijo), tako da se bo zemlja s koreninami ohladila. Kaj opaziš?

Kakor hitro sončni žarki v jeseni ne obsevajo zemlje več tako močno kakor poleti, se prične zemlja ohlajati. Rastline to takoj čutijo. Sesalne koreninice ne morejo v hladni zemlji sprejemati in odvajati v rastlino potrebno vodo, iz listov pa posebno ob jesenskih vetrovih izhlapeva mnogo vode. Posledica tega je, da se posuše in odpadejo listi, da jih drevo tako rekoč samo odvrže, ker ne sme izgubljati še več vlage. Poleg tega pa bi listje na drevju in grmovju povzročilo, da bi se na vejah nabralo preveč snega in bi se veje zlomile, kar se često dogaja, če zapade prav zgođen sneg, še preden je vse listje odpadlo.

Da rastline jeseni odvržejo liste, je torej nekaka samoobramba in priprava rastlin na zimo. Zanimivo je tudi, kako drevo odvrže svoje liste. Priprave za to trajajo dalje časa. Listi so rastlini to, kar je želodec človeku in živali. Listi pre- snavljajo in »prebavljajo« hrano, ki jo vsrkajo koreninice iz zemlje. S pomočjo listnega zelenila proizvajajo iz te hrane

ter iz ogljikovega dvokisa, ki ga sprejemajo iz zraka, škrob, beljakovino in sladkor. Ob pripravah za zimo spravijo rastline vse te snovi iz listov v les in plodove, da jih ima pripravljene za bodočnost. Zaradi izgube tolikih važnih snovi izgube listi svojo prvotno zeleno barvo in tedaj zažare v prekrasnih jesenskih barvah. Divja trta, ki pokriva marsikake puste zidove, se pobarva živordeče, bukve in hrasti porjave, listi javorja in breze porumene — barve se prelivajo druga v drugo ter razveseljujejo naše oko.

Hkrati pa je tam, kjer se listi odločijo od vejice, zrastle posebna ločilna plast, v kateri se nabira plutovina z namenom, da že vnaprej zaceli rano, ki bo nastala z odpadom lista. Tedaj zadostuje kapljica rose ali lahna sapica in list odleti z drevesa.

Včasih pa povzroči tudi nenadna slana, da skoro vse listje z dreves odpade. Tudi za ta primer so poskrbele rastline že vnaprej. V ločilnem staničju je namreč voda. Ako ta voda zaradi slane zmrzne, se razširi in razrahlja vezi med listnim korenin in vejico. Dokler traja slana in je voda v staničju zmrznjena, drži led liste na vejah. Kakor hitro pa posije sonce in slana izgine, izgube listi z drevesom vso zvezo in drug za drugim odlete z drevesa, čeprav ne piha niti najmanjša sapica.

Z odpadajočim listjem sicer rastlina izgubi nekaj hranilnih snovi, vendar pa le takih, ki jih lahko iz zemlje spet pridobi. Listi itak strohne na zemlji pod drevesom ter se pretvorijo v rodovitno prst. Zaradi tega je bolje, če listja ne grabimo izpod dreves, ker jemljemo s tem gozdu potrebni gnoj. M. Z.

Tovariš Erik Pečnik dobi značk udarnika. Tudi gn je bil obsojen na 3 mesece zapora.

»Drugega ne vem«, je rekel »jajce sem videl, bilo je tako veliko kakor hiša, devet kovačev ga je z dleti odpiralo, vsej deželi ga bo dosti za cvrtje.«

Kmetje staknejo glave vkupe in reko: »Nemara je to jajce zlegla ona kokoš, ki je o nji pravila ženska.« In vprašali so Prilažiča, ali ni videl tudi kokoši, ki je zlegla to jajce. Prilažič je odgovoril, da ne — kmetje pa so modro pokimali z glavo in mu povedali: »Kokoš, ki je zlegla to jajce, je čuda velika; z eno nogo stoji pod Grintavci, z drugo pod Gorjanci in pije vodo iz Save. Pa so vse verjeli.

Pride Laž na svoji poti v drugo krčmo. Tudi tu se zgodi, da jo vprašajo po novicah.

»Kaj bo novega«, je odgovorila, »nič posebnega! Zeljnato glavo sem videla, tako je bila velika, da so tesači po lestvicah plezali nanjo.«

»Lažeš, so rekli kmetje, »takih debelih laži ne bomo poslušali; glej, da se nam izgubiš izpred oči.« Laž se je užaljena dvignila in je odšla. Od gole jeze je še maselje s seboj odnesla in kozarec.

Kmalu za njo pride v krčmo Prilažič. Tudi njega pobarajo, kaj je novega.

Prilažič malo pomisli in pove: »Poro sem videl, možje, bogve katerega zelišča je bilo! To pero je bilo tako veliko, da je pet vozov stalo pod njim.«

Kmetje se spogledajo in eden reče: »Bilo je zeljnato pero.«

»Ne vem«, odgovori Prilažič, »za zeljnato bi bilo nemara preveliko!«

»Zeljnat je bilo, zeljnato«, silijo kmetje, »mi to dobro vemo, nič novega nam nisi povedal, o tem zelju smo že čuli!«

Prilažič je prosil zamere, da jim ni mogel z boljšo novico postreči in se je

poslovil. Kmetje pa so vse verjeli.

Laž je prišla še v tretjo krčmo. Tudi tukaj hoté vedeti, kaj je kaj novega po božjem svetu, in Laž jim pove, da je videla goreti morje; sto oral ga je zgorelo noter do tal. — Ti kmetje pa so bili vroče krvi in kar koj so se razvneli. »Kaj, s takimi lažmi — bi nas imela za norce?« so rekli. »Počakaj no, mi ti pokažemo!« In prišla sta jo dva pod pazduho, tretji je pomagal z nogo in že je frčala uboga Laž čez prag na cesto.

Kmetje se niso še pomirili, pa pride mednje Prilažič. Vljudno jim vošči dober dan, sede, potem jih pa vpraša, kaj jih je tako razburilo. Kmetje mu hite povedati, kako jim je zanikrna ženščina hotela natvesti goreče morje, pa so ji koj pokazali, po čem so laži.

Prilažič jim potrdi in jih pohvali, trčnili so s kozarci in pili in potem jim je povedal, kaj je srečal na cesti: dolgo, dolgo vrsto težkih pariških voz, vsi so bili visoko obloženi s pečenimi ribami; kaj menijo, odkod so bile ribe?

Kmetje so pomislili in nazadnje uganili: »Nemara je pa ženska le govorila resnico, da je gorelo morje.«

»Kako bo morje gorelo«, je ugovarjal Prilažič, »ko je mokr!«

A kmetje so se zopet razvneli. »Odkod pa so bili vozovi pečenih rib, kaj, če ne iz gorečega morja?« so kričali in ker je Prilažič le majal z glavo, so ga v svoji togoti na eno, dve vrgli na plan.

Prilažič se je ročno pobral in je hitel za Lažjo. Konec vasi ga je čakala in smejoč sta si segla v roko; izkušnja je bila prestana.

In gospodična Laž in gospod Prilažič sta se poročila, živela sta srečno in ugledno in sta imela mnogo, mnogo, mnogo otrok. —

Ajdi

(Nadaljevanje)

Poznejši Ajdov rod se je menda v Mežiški dolini pokristjanil. Sezidal si je na Papeževem v Lešah trdno graščino. Tudi obe cerkvi v Lešah je postavil Ajdovski rod na Papeževem. Cerkvico sv. Ane je sezidal Ajdinja, spodnjo pa njen mož. Imela sta samo eno kladivo, kdor ga je rabil, se je nagnil k drugemu ponj in tako ni bilo treba nobenemu prekiniti dela.

V Mežici sta živela poslednja Ajda, brata. Sezidal sta si na Poleni grad, o katerem priča še sedaj velika skala pod vrhom rudniške gostilne na Poleni. Za stavbo sta si nalomila velike skale v Stručevem koncu, jih naložila na velik voz (parizar) in jih zvozila, ne da bi vpregla pred voz konje ali vole. Mlajši brat se je dolgočasil, pa je rekel starejšemu: »Pojdem gledat, kaj je novega v Pliberkul!« »Pameten bodi in se ne

stepil!« ga je opominjal starejši, ki je bil že pametnejši. V Libučah se je mlajši brat napil in nezavesten obležal. Prihiteli so iz Pliberka biriči in ga uklenili v močne okove. Ko se je pa Ajd streznil, jih je na mah zlomil in bil silno hud. Pograbil je prvega biriča in z njim otepel druge, pa ne samo biriče, temveč vse Libučane, ker ni razločeval biriča od poštenih ljudi. Libučani so bili v skrbeh, kaj bo Ajd še vse z njimi napravil, kajti sedaj je pograbil tega, potem pa drugega. Na srečo se je nekdo spomnil in poslal po Ajdovega brata na Poleno. Ta je prihitel v Libuče, prijel mlajšega brata za roko in ga peljal h kmetu Anemarju, kjer se sedaj pravi pri Trampušu. Pogostila sta se in napravila kmetu veliko škodo, kajti vsak velikan je vtaknil naenkrat hleb kruha in tri funte mesa v usta. Pri odhodu je mlajši Ajd še rogovilil: »Škoda, da nisem dobil prej takega prigrizka, tedaj bi mi ne bil ves Pliberkul!«

(Konec)

Fran Milčinski:

Laž in njen ženin

Zgodilo se je, Laž se je neki večer preobjedla, ponoči ni mogla spati, pa je premišljevala, kako grdo je pokvarjen svet, da ji že noče več vsega verjeti od kraja; premišljevala je in je prišla slednjič do tega konca in sklepa, da se bo omožila. Omožena ženska — tako je modrovala — ima vendarle več veljave pri ljudeh kakor samica.

Laž se je torej ozirala po ženinu. In res, iztaknila je moža, ta ji je bil poseben všeč, ker je imel lasuljo, umetne zoba in lepe kratke noge kakor ona. Ime mu je bilo Prilažič in hitro sta bila bot, da mu je najprej prestati izkušnjo, potem pa bodi poroka.

Laž gre in stopi v krčmo, tam so sede-

li kmetje pri polnem bokalu in so tarnali o slabih časih. Laž sede k mizi, naroči si vina in kruha. Kmetje so vprašajo: »Mati, od daleč prihajate, kaj je kaj novega na svetu?«

Laž odgovori: »Kaj bo novega? Nič posebnega! Le kokoš sem videla čuda veliko, z eno nogo je stala pod Grintavci z drugo nogo pod Gorjanci in je pila vodo iz Save.«

Kmetje so zabučali v smeh in kričali vprek: »To je laž, kosmata laž!« — Laž je bila jezna, pozabila je plačati in je odšla.

Za njo pride, kakor sta se bila zmenila, v isto krčmo Prilažič. Pil je svojo mero, pa še njega vprašajo po novicah.

Poštna znamka v toku časa

Do leta 1898 najdemo med poštnimi znamkami vseh držav komaj eno, ki bi predstavljala kaj drugega kakor sliko vsakovrstnega vladarja ali državnih simbolov poleg označitve države in cene. Leta 1898 so izdale Združene države spominsko serijo znamk v spomin, ko je Kolumb odkril Ameriko. To je bil rojstni dan posebnih poštnih znamk.

Pred tem časom so izdajali poštné znamke samo v primeru, če se je spremenila cena ali zaradi drugih upravnotehničnih razlogov. Zbiranje znamk — filatelija — je postala velika moda. Poštne direkcije so hitro opazile, da se jim nudi s tem odločen zaslužek in so uporabile vsako priložnost sto in tisočletnih jubilejev slavnih mož in podobno za izdajanje novih serij. V splošnem lahko rečemo, da ima država, čim manjša je, tem večje in tem bolj pisane poštné znamke.

Tako na primer je izdala republika San Marino eno največjih serij letalske zračne pošte, čeprav iz te deželiče, ki obsega le majhno italijansko gorsko mesto, ne gre kaj preveč poštnih pošiljk po zraku. Neka spominska serija iz Ekvadorja spominja zelo na raznobavne vrste cenenih cigar. V novejšem času je postalo moderno slikati pomembne osebnosti na poštné znamke. Pred kratkim je izšla v Romuniji zelo lepo izdelana spominska serija, ki prikazuje sli-

ke Marxa, Lenina in Engelsa z napisom: Proletarci vseh dežel, združite se! Sovjetska zveza je kmalu spoznala propagandistični pomen poštnih znamk in v kratkem razdobju izdala veliko število serij. Tako je izšla že leta 1932 serija s sliko Marxa, medtem ko so v spomin Leninu izdali v letih 1944 in 1945 dve seriji, ki prikazujeta velikega državnika enkrat v različnih starostnih dobah, drugič pa ob različnih priložnostih. Razen tega so izšle v Sovjetski zvezi številne serije, ki kažejo slavne skladatelje, pesnike, znanstvenike, narodne junake, polarne raziskovalce in generale.

Avstrijske spominske serije, katere so občudovali zaradi krasne izdelave po vsem svetu, še danes niso zapadle pozabljenju. Velik razmah filatelije in množica novih izdaj poštnih znamk je povzročila, da skoraj ni stvari, ki bi ne bila naslikana na poštnih znamkah. Samo eno področje javnega življenja se sedaj v filateliji še ni pojavilo — zasebna reklama. Toda v tem primeru se že kažejo znaki bodočega razvoja: poštna znamka republike Kube kaže eno izmed najbolj znanih havanskih cigar in druga iz Guatemale prinaša na obeh straneh kipa, ki je iz dobe vladarja Majaja, v španščini in angleščini napis: Kava iz Guatemale je najboljša kava na svetu. Danska pozna znamke z reklamnimi priveskli.

Po Iljinu:

O'g'e'n'j

V starih časih so ljudje imeli ogenj za božanstvo. Njemu na čast so postavljali svetišča, a v njih so neprenehoma goreli svetilniki.

Ker si ognja niso znali napraviti, so ga čuvali kakor najdragocenejši zaklad.

Kako so pa ljudje odkrili ogenj?

Dogodilo se je, da je strela zažgala drevo. S strahom so ljudje gledali ognjeno zver, ki je drevo požirala. Bali so se približati ognju. Toda vendar se je našel pogumen človek, ki se je ognju približal, prijel za gorečo vejo ter jo prinesel domov.

In tako je ogenj razsvetlil brloge in skalnate domove prvobitnih ljudi.

Toda prešlo je še mnogo tisoč let, da so se ljudje naučili sami netiti ogenj.

Prvobitni ljudje so dobivali ogenj s trenjem hloda ob hlood.

Ta način se je ohranil do današnjih časov; tudi mi ga dobivamo z drgnjenjem vžgalice ob škatlico.

A tu je razlika, pa še kolika! Vžgalico prižgeš, kakor bi trenil, da pa zanetiš košček lesa, tudi prav suhega, za to se je že treba truditi kakih pet minut,

če ne celo več. Pa še znati je treba.

Vžgalico zažge vsakdo, a le poskusite zanetiti ogenj na prvotni način! Močno dvomim, da bi se vam posrečilo.

Vžgalice so iznašli šele nedavno. Leta 1933 je prva tvornica vžgalic obhajala svojo stoletnico.

Prve vžgalice so se vemale ob dotiku z žvepleno kislino. Tudi take so uporabljali s stekleno kapico, ki jo je bilo treba zdrbiti s kleščami, da bi se vžgalica vnela.

Tako je bilo, dokler niso iznašli fosfornih vžgalic ali žveplenk.

Fosfor se vema ob najrahljšem segrevanju: do šestdeset stopinj mu je dovolj. Toda fosforne šibice so strupene in se prerade vnamejo. Ko se je šibica vnela, se je glavica razletela na drobce, žveplo, ki je bilo primešano fosforju, se je pa pri dogorevanju spreminjalo v strupen plin.

Pred šestdesetimi leti so se pojavile varne švedske šibice, ki so sedaj v rabi. V glavicah ni več fosforja, zamenjale so ga druge goreče snovi.

Davorin Ravljen:

SKOPUH

Živel je v hercegovskem selu Turčin. Skopuh, da ni bilo enakega sedem ur hoda naokoli. Pobožen pa je bil, to pa. Krene zvečer v turško molitnico, da opravi večerno molitev. Na poti se domisli, da je pozabil reči ženi, naj ne utrinja venomer sveče. Imela je namreč žena navado, da je s prstom poprijemala goreči steni, nakar se je sveča še bolj razgorela. Tega se je domislil Turčin in se je sredi poti obrnil in se vrnil domov.

»Ne utrinjaj mi sveče!« je rekel ženi.

»Da te Bog ne ošine po pameti!« se je razhudila žena. »Več si izrabil podplatov, kakor bi izgorela sveča!«

»E, vem to, žena, vem, da bi jih ogulil. Toda domislil sem se tudi tega in glej — nosim obutev pod pazduho.«

KITAJSKA

Kitajska zavzema velik del Azije. Tam živi okoli 450 milijonov Kitajcev.

Star narod je to. Njihova kultura se je začela razvijati pred pet in pol tisoč leti. Toda danes je Kitajska mnogo za evropskimi narodi. Več kakor polovica njenih prebivalcev je nepismenih.

Kitajski narod je vedno težko živel. Že majhni otroci so morali naporno delati po dvanajst ur na dan. Za tako težko delo so dobili tako majhno plačilo,

KITAJSKA PISAVA

東東
火
立立

da niso mogli živeti. Zaradi velike bede so morali starši prodati svoje otroke kot sužnje.

Ko so 1931. leta Japonci napadli Kitajce, je postalo življenje tam še težje. Okoli petdeset milijonov ljudi je ostalo brez strehe, a med njimi je bilo 15 milijonov otrok.

Tudi po zmagi nad Japonsko na Kitajskem še ni miru. Razni domači in tuji sovražniki hočejo pahniti kitajski narod v novo sužnost. Toda narodni borci — združeni v Narodno osvobodilni vojski — se bore za svobodo vse Kitajske.

Z veseljem jo mahajo v šolo

ZAKAJ ZATO

Večkrat čitamo, kako se je potopila kakšna vojna ali trgovska ladja tolikih in tolikih ton. Torej ne toliko metrov dolga ladja, ampak ladja tolikih ton. To pa ne pomeni, da je bila ladja na primer 10.000 ton težka ali da je imela 10.000 ton težak tovor.

Morska tona ni mera za težo, ampak mera za prazen prostor v ladji, kamor lahko vkrcajo tovor. Za eno tono je določen prostor od 2,8 do 3 kub. metre. Ako tedaj čitamo, da je bila potopljena ladja 10.000 ton, pomeni, da je imela ladja okrog 30.000 kub. metrov za tovor. Po množini teh ton plačujejo ladje pristaniške pristojbine in dovoljenje za prehod kanalov. Tako je morala pred vojno plačati vsaka ladja, ki je hotela preplaviti Sueški kanal, za vsako tono 7 zlatih frankov pristojbine.

Torej: kakor plačujemo mi najemnine po prostorih v stanovanju, tako plačujejo in računajo velikost ladje po prostoru v ladji in ne po teži ali dolžini ladje.

POTRJEN PREGOVOR

Staro ljudsko resnico, da jeza napravi človeka starega, so potrdili znanstveniki. Dognali so, da ustaviijo žleze, ki izločajo za presnovo važne sokove, svoje delovanje, kakor hitro se začne človek jeziti. Tem sokovom je odkazana naloga, da pospešijo razpad hranilnih snovi in gradnjo novih celic. Če se vrši presnova počasneje in ne tako temeljito, vrednost porabe za prehrano pade zelo globoko, organi se ne obnavljajo, koža slabi, gube nastajajo, lasje ne dobivajo barvila. Pojavi starosti nastopajo torej pri jezi in pri stalni duševni otožnosti.

STRIC JOŽA SVOJIM PRIJATELJEM

Dragi moji mali prijatelji!

Tokrat se je stric Joža malo zakasnil, ker pač pozna Vaše skrb in težave in ve, da v začetnih dneh šole niste imeli časa, da bi mu odgovarjali. Saj mu je marsikateri izmed Vas v počitnicah, ko je bil med Vami, potožil svojo skrb, da se bo spet pričela šola in se bo treba učiti. In prav je tako, da se pionirji in pionirke zavedate svoje dolžnosti! Le tako se boste usposobili za življenje in boste s svojim znanjem lahko koristili svojemu ljudstvu in vsem poštenim ljudem na svetu! Vendar stric Jože iz lastne izkušnje prav dobro ve, da Vam koroška šola ne nudi vsega tega, kar bi človek predvsem potreboval. Še vedno Vas uči po večini učitelji, ki ne razumejo naše in Vaše borbe in ki sovražno gledajo na odločnega pionirja in na zavedno pionirko. Še vedno imate učitelje, ki niti ne razumejo našega jezika in ki Vam torej ne morejo pokazati resnične lepote materinščine.

Vidite, dragi moji prijatelji, borba za slovensko šolo je del borbe Vaših staršev za pravice slovenskega naroda! Tu v tej borbi pa lahko pomagate tudi že Vi! S tem, da se pridno učite materinščine vsaj v teh pičlih uricah, ki Vam jih ponekod še dajo na razpolago tudi za slovenski jezik. S tem, da pridno prebirate »Mlado Koroško« in dopisujete stricu Joži ter na ta način nadomestite, česar Vam šola po krivici ne nudi v zadostni meri! S tem, da v odmorih, na cesti in kjer koli ste zbrani, govorite samo slovenski, pa čeprav bi Vas nekateri nestrpni učitelji zaradi tega kaznovali! In še nekaj si zapomnite v tej borbi: slovenski pionir in slovenska pionirka poznata samo slovenski pozdrav, pa čeprav vesta, da ga oni, kateremu velja, mogoče ne razume! Pozdrav je znak vljudno-

Fran Milčinski:

O županu, pastirju in ovčicah

Je bil v Butalah župan, imel je pastirja in je gnal pastir županove ovce na pašo. Devetnajst jih je gnal na pašo, osemnajst jih je prignel zopet domov.

Ga vpraša župan: »Ena manjka, kam si jo dal?«

Odgovori pastir: »Saj so vse.«

Jih župan prešteje še enkrat: »Osemnajst jih je!«

Pastir: »Nak, devetnajst!«

Reče župan: »Ali si tako zabit, da ne ločiš števila, ali si tako trmast! Daj, stopi po občinske moze, naj pridejo! Šestnajst jih je in še policaja pokliči, jih bo sedemnajst; midva sva dva, nas bo vseh vkup devetnajst. Pa bomo zgrabili vsak svojo žival in če bo vsakemu svoja v rokah in ne bo nobeden brez ovce, jih je devetnajst, drugače jih ni.«

Tako se je zgodilo. Prišli so občinski moze, šestnajst jih je bilo, in je prišel tudi policaj in jih je bilo z županom in pastirjem vkup devetnajst. Pa je dal župan znamenje: »Zdajle!« In je vsak hitel in zgrabil najbližjo ovco in so bili moze zanesljivi in pošteni, nikdo ni zgrabil dveh. Pa se je pokazalo: vsak je imel ovco v rokah, le policaj je ostal brez nje.

»No, ali vidiš, trma trmasta!« reče župan pastirju. »Policaj je brez ovce, jih je samo osemnajst!«

Pa se je zakregal pastir: »Kaj me briga policaj! Devetnajst jih je! Policaj je šema, zakaj ni zgrabil ovce prej in o pravem času, dokler jih je še bilo!«

Nekaj modrih odgovorov

Sodnik je vprašal mladega tatu: »Kje si se naučil krasti?«

Je odgovoril mladi tat: »Tam, kjer lagati.«

So vprašali zdravnika, od katere bolezni umre največ ljudi. Je odgovoril modri zdravnik: »Najmanj od gladu in žeje, a največ od jedi in pijače.«

REŠITEV KRIZANKE

Vodoravno: 1. št. 3. hm. 5. ar. 6. ra. 7. risar. 8. Ig. 9. št. 10. tleti. 11. ia. 12. in. 13. Vič. — Navpično: 1. šariti. 2. Triglav. 3. hrastič. 4. Martin.

sti; resnična, odkritosrčna vljudnost pa je vedno domača in nikdar ne sme biti klečeplazništvo! Tega se zavedajmo, kadar koli pozdravimo človeka!

Vidite, dragi moji prijatelji, tudi Vi imate že možnost, da se vključite v veliko borbo našega ljudstva za pravice in resnično svobodo! To je velika in lepa naloga, častna borba in narodna dolžnost vsakega pravega pionirka! Če boste vse to izpolnjevali, bo imel stric Joža veselje z Vami, najbolj zadovoljni pa boste sami v zavesti, da v tej veliki borbi našega ljudstva sodelujete tudi Vi!

Do prihodnjic prav pristrčno pozdravljeni vsi! Vaš stric Joža.

KRIZANKA „Petelin“

Vodoravno: 2. kralj živali. 4. trup. 5. ilovica (kratica). 6. konec molitve. 7. meri čas. 8. jo lovi mačka. — Navpično: 1. nas budi. 2. koj, samo. 3. domača žival. 4. kadar ni luči. 6. ploskovna mera. 7. nadležni mrčes.

STE ŽE SLIŠALI PIONIRJI

... da se uporablja deteljica za solato, ker so ugotovili, da vsebuje mnogo C vitamina;

... da je tudi v morju zlato? Vendar je pa odstotek zlata tako majhen, da se iskanje ne izplača;

... da mnogi mislijo, da je znoj vedno slan. To pa ne drži, kajti od neslane hrane bi tudi znoj postal neslan;

... da je noj žeblje, steklo in druge trde predmete;

... da so tri srajce toplejše kot ena srajca, ki je za tri druge debela; važnejši je zrak, ki je med srajcami. Zrak slabo propušča toploto. Čim več je med srajcami zraka, tem debelejša je zračna obleka, ki varuje telo pred hladom.

Tri srajce, to so tri zračne obleke, ena sama, četudi debela, je pa samo ena zračna obleka;

... da v spodnji Italiji oblečejo v hudi vročini oslu, ki vlači obče znano dvokolnico, hlače in sicer dva para, ker ima osel štiri noge. S hlačami ga obvarujejo vsiljivih komarjev, ki bi ga sicer neprenehoma nadlegovali in pikali. Umevno, da uporabljajo za to stare hlače in ne gledajo na lepo zlikano črto.

... da je rak rjav, rdeč postane šele, kadar se kuha;

... da je »morska pomaranča« goba, ki je po obliki in barvi podobna pomaranči. Vanjo se skriva rak samec in tako skupaj živita. Tako združeno življenje je obema v korist.

Fran Roš:

Kostanji

Dejal je oče: Posekali bomo kostanje, ki v rebri toliko let stoje in rode. Denarja bomo dokaj dobili zanje. Saj veste, naš Janez v mesto študirat gre!

Zajokal je Janez: Pod temi kostanji sem pasel, pod njimi v žerjaviči pekel njih dobri plod, v njih senci igral sem se, pel sem, vrisal in rasel. Nikar ne sekajte! Rajši ne pojdem odtod.

Odvrnil je oče: Za šole potreben je novec, a v rebri zasadil bom novih mladih dreves...

Sekira zapela je, les je plačal trgovec in Janez je v mestne šole odšel zares.

Tako se vse to je zgodilo nekoč. A danes kostanji novi tujcem rodijo tam. Utonil v širokem svetu je davno Janez. Njegov je oče legel v poslednji hram.